

I. I. U.

II

1298

L

ACADEMIA ROMÂNĂ
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE
SERIA III TOMUL XVIII MEM. 7

O SCRISOARE IMPORTANTĂ A LUI
CESAR BOLIAC

DE

N. IORGA

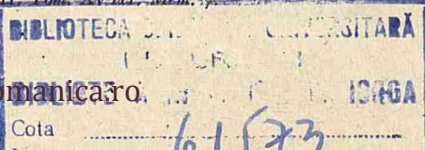
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 28 Mai 1936

D-l Dinu V. Rosetti îmi încredințează pentru a fi dăruită Academiei noastre această atât de importantă scrisoare, din Constantinopol, 7 Iunie 1850, a lui Cesar Bolliac, cel așa de calomniat și de neglijat în curs de mulți ani.

Din ea se vede, pe lângă obiceiul iacobin de a-și intitula prietenul numai « Roset », cât de neîntemeiată era învinuirea Ungurilor că Bolliac ar fi luat coroana Sf. Ștefan și nu mai știu ce alte juvaierie politice maghiare — ar fi vorbit el, în adâncă lui sărăcie, așa de glumeț ca în aceste rânduri? —, apoi că banii ceruți de « boieri », deci de caimacami, dela pribegi, cei 3.000 de galbeni, erau depuși la consulul englez Colquhoun, amestecat deci în toate secretele mișcării, că averile celor făcuți responsabili erau sechestrate, că Nicolae Golescu voise să-i ridice, că el nu mai revenise și că bietul Bolliac, ca Român care nu vrea să moară, dar trebuie să și mănânce, cerea să i se împrumute o parte până se va ridica sechestrul.

Intr'un ton glumeț, acel care se declară gata a se face anglican ca să n'aibă nimic comun cu Rușii, arată că nu e nicio nădejde, față de « îndemânarea Rușilor », în Turcii « proști », în Apusenii revoluționari, orbiți de Dumnezeu, a cărui « monarhie din Cer » trebuie răsturnată. Nici revoluționarii, după « glorioasa » lor revoluție, nu sunt « oameni de ispravă », iar pe socoteala generalului Golescu, « roșu că soarele în apus », se face și haz.

Scrisoarea mai arată în Bolliac, nu numai un om deștept și spiritual, dar și un scriitor de talent, cum îl arată și opera lui poetică, așa de remarcabilă:

850, Iunie 7, Costandinople.

Roset,

Dela sfârșitul martirului meu, de când ne-am dat o sărutare frățească pe batel, nu ne-am mai schimbat nicio vorbă, ca și când ar fi intrat eternitatea între noi. De mai trăesc, nu este vina mea; am căutat primedzia în tot chipul; am intrat prin toate părțile unde am aflat că moare omul, spre a putea da un demantit d-lui Voinescu, ci mă acuza de fricos pe ghimie, dar toate au fost în zădar. Rumânul este nemuritor ca păcatul din naștere. Și apoi, nu este destul că nu moare; va să și mănânce. Și, ce esti mai rău, n'are niciun meșteșug. Cu toate comorile și coroana Ungariei ce s'a zis că sânt la mine, eu tot sânt silit să-mi caut catastișele cele vechi și, fără să intru în ispita a cerceta ce s'au făcut suma de 80 mii galbeni ce ceruse boerii dela noi, și pentru care nu ne lasă să vindem nimic din ce mai avem, întreb numai un lucru, și te întreb pe d-ta, pentru că văz oarecare loiotate în broșura d-le și pentru că trebuie să știi mai bine decât oricare această pricină:

După căderea glorioasei Revoluții, când eram ferecați în mănăstire, a venit strălucitul locotenent domnesc N. Golescu între noi, roșu ca soarele în apus, și, chemându-ne, șiapte la număr, ne spuse că se duce să ia banii depuși la Colcun, trei mii galbeni, mi să pare, și vine îndată să-i împărțim frățește. Se duse, și nu-l mai văzurăm până la pușcăria Gurgului. La faimoasa împărțală a leului ce s'a făcu (*sic*) la Semlin de bani ci era asupra-i, spunea: sau spusarăț, că bani dela Colcun o să-i primiți la Viena sau la Paris în polițe. Ci destinați cu acești bani: să să întoarcă Statului sau să se împărțească între cei ce n'au primit bani pentru nicio misie neîmplinită? — Eu ași primi cu împrumutare acea părticică a mea, și cu îndatorire a o întoarce cui se cuvine când voi putea să vânz ceva din cele sicfestrade de boeri. Te rog să-mi răspunzi în această pricină.

Eu am hotărât să trec la ritul protestant anglican ca să nu mai am niciun pu[n]ct de rudenie cu Muscalii! Cu toate că acum îmi e tare frică să nu se muscălească și ceila[l]ți!

Cu al doilea voi vorbi asupra broșurei tale. Ași vrea să mă așez pe marginea Dunării, și nu prea vor să-mi dea voie.

Ași vrea să viu la voi, cu toate că nu sinteți oameni de ispravă, dar n'am parale. În țară și în Transilvania Muscali vor să facă revoluție. Muscalii sânt îndămânatici. Turcii sunt proști. Pe Unguri, pe Poloni; Italiani nu-i cunoști: i-a orbit Dumnezeu ca să-i piarză, să rămăe numai unșii lui. Până nu vom răsturna Monarhia din cer nu putem răsturna de pe pământ.

Al tău

Chesar Bolliac.

Résumé. Cette lettre de César Bolliac sert à élucider la question, controversée, du prétendu « vol » de la couronne de Hongrie par un homme dont le rôle politique fut honorable, et la situation littéraire remarquable. Complètement dénué d'argent, demandant à son ami C. A. Rosetti un emprunt sur la somme, appartenant à l'État, qui était déposée chez le consul d'Angleterre à Bucarest, Colquhoun, l'exilé ironise « les trésors et la couronne de Hongrie qu'on a prétendu être chez moi ».

În urma unei scrisori de la Gheorghe, în
 data de 15.05.1987, în care este
 menționat faptul că el este în
 dețineră în închisoare, în urma
 unei anchete care are în vedere
 activitatea sa în cadrul
 organizației de rezistență
 din timpul războiului.

VERIFICAT
 1987